

[Sobre el matrimoni. Aforisme 10]

Separat-unit — El matrimoni —la vergonyosa paròdia del qual perdura en una època que ha llevat el fonament del dret humà— avui sol servir com un expedient per a l'autoconservació, fem que un dels dos conjurats endossi a l'altre i de cara enfora la responsabilitat de tots els mals que causi, mentre que en realitat menen una existència conjunta tèrbola i empantanegada. Un matrimoni decent seria només aquell en què cadascú menés una vida pròpia independent, sense acceptar la fusió que implica la comunitat d'interessos imposada per l'economia, però sí, lliurement, la responsabilitat mútua i recíproca. Que el matrimoni sigui una comunitat d'interessos implica per força l'enviliment dels interessats, i el món funciona d'una manera tan pèrfida que ningú, per molt que en tingui consciència, no es pot escapar d'aquest enviliment. És per això que de vegades es podria pensar que la possibilitat d'un matrimoni lliure d'oprobri està reservada exclusivament als qui no els cal perseguir l'interès propi, és a dir, als rics. Però aquesta possibilitat és purament formal, perquè els privilegiats són justament aquells per a qui la consecució del propi interès ha esdevingut una segona naturalesa —altrament no conservarien els seus privilegis.

[Sobre el divorci. Aforisme 11]

Partir peres — Quan dues persones —encara que siguin amables, cultes i de bon caràcter— es divorcien, se sol aixecar una polseguera que tapa i tenyeix tot el que toca. És com si l'esfera int-ma, la confiança tranquil·la de la vida en comú, es convertís un verí tan bon punt es trenca la relació que la sostenia. La intimitat entre persones vol dir indulgència, tolerància, refugi per a les particularitats de l'altre. Si aquesta intimitat s'empeny enfora, es produeix per si sol un moment de feblesa, i en cas de divorci és inevitable que es doni un gir enfora com aquest. El divorci s'apodera de l'inventari de la confiança. Les coses que abans eren senyals de cura i amor, símbols de la bona avinença, de cop esdevenen valors independents i mostren la seva cara do-lenta, freda i nociva. Professors universitaris que, després d'una separació, irrompen a casa de les seves dones per furtar-los objectes de l'escriptori, dames ben posicionades que denuncien els seus marits per evasió fiscal... Si el matrimoni preserva una de les últimes possibilitats de formar cèl·lules humanes en una societat inhumana, aquesta se'n venja quan aquell es dissol, apoderant-se del que semblava exceptuar-se'n per sotmetre-ho a l'ordenament alienat del dret i la propietat i burlant-se dels qui se'n creien a recer. L'objecte abans protegit esdevé un símbol cruel del que s'ha perdut. Com més «generosos» eren entre si els consorts, com menys pensaven en els deures i les possessions que tenien, més abominable és la humiliació. Car és en l'àmbit de la indefinició jurídica que prosperen les baralles, la difamació i els conflictes d'interessos inacabables. Els fonaments obscurs sobre els quals s'eleva la institució del matrimoni —el dret bàrbar de l'home sobre la propietat i el treball de la dona, la repressió sexual igual de bàrbara que tendeix a empènyer l'home a responsabilitzar-se durant tota la vida de la dona amb qui en un moment donat tingué ganes d'allitar-se— emergeixen dels soterranis i surten

a la llum del dia quan s'enderroca la casa. Els qui havien experimentat la bondat universal en la restringida pertinença de l'un a l'altra, ara es veuen forçats per la societat a considerar-se uns brètols i a aprendre que ells també són partícips de la vilesa universal exterior. Al moment del divorci l'universal demostra ser la màcula del particular, perquè en aquesta societat el particular —és a dir, el matrimoni— és incapaç de realitzar l'autèntic universal.

Theodor W. Adorno. *Minima moralia*, Barcelona: Arcàdia, 2024, 34-35.
Traducció de Joan Ferrarons i Llagostera.